

Praktijk van de moderne diaconie.

De praktijk van de moderne diaconie. of de praktische kanten.. boeiend thema om over te mogen praten. Voor iemand die al bijna 7 jaar als straatpastor bij het grootste diaconale centrum van Haarlem Stem in de Stad werkzaam is en als mede initiatiefnemer van de Sint Antoniusgemeenschap die zich ook inzet voor de kwetsbare mens zou je mogen verwachten dat ik daar vrij gemakkelijk iets zinnigs over te vertellen zou hebben. Dat lijkt logisch ,,,

Werkzaam binnen een relatief jonge organisatie van 25 jaar oud met als missie statement. Eigentijdse,, moderne werken van barmhartigheid... en 2 jaar geleden van start met Antonius... dan moet je toch wel een beetje bij de tijd zijn zou je denken. En toen ik uitgenodigd om vanavond hier met Eric de avond te mogen verzorgen zei voelde ik me vereerd en zei ik volmondig ja om al vrij snel met mijn mond vol tanden te staan.

Eeuhm,,, moderne diaconie en de praktische kant er van.... nou ik viel nogal stil....

Ja de actualiteit van de noden veranderen.... en de wetgeving daarom heen... een dakloze moet tegenwoordig regio gebonden zijn en een meervoudige problematiek hebben ,en wat nu als je “alleen” maar door economische redenen op straat komt? Ok een actuele nood, daar kunnen we mee dealen.

Waarschijnlijk gaat Haarlem binnenkort van 50 zuurverdiende plekken in de nachtopvang voor dakloze mensen terug naar 30 plekken. Ja maar die andere 20 mensen dan? Wat gaat daarmee gebeuren. Een actuele nood, en direct de vinger aan de pols.

De vluchtelingen zitten in onze koepel,,, een nieuwe actuele nood.

Veel mensen zitten in de schulden, een actuele nood en zo hebben wij dan nu bij Stem in de Stad een schuld hulpmaatjes project om die actuele nood een beetje te lenigen.

Maar maakt omgaan met de actualiteit diaconie nou modern? Ik denk niet dat het dat is waar we naar opzoek zijn deze avond.

Ja de noden zijn veranderd,,, een beetje,,, armen waren er altijd al,, zullen er waarschijnlijk nog wel een tijdje zijn. De context is wellicht wel wat veranderd maar de basis blijft... in 1500 werden vele armen al gehuisvest. Kijk maar naar de geschiedenis van al die hofjes die Haarlem rijk is. Armen konden ook toen al een kleine ondersteuning krijgen in hun levensonderhoud van kerk of staat. En nu nog steeds is er (al beperkt) sociale woning bouw en een uitkering...

Waren het toen vooral de weduwen en de wezen die om zorg verlegen zaten,,, zijn het nu de meer psychisch ontheemden of de eenzamen of de dakloze en verslaafde mens. Of de mensen die om welke reden dan ook terecht zijn gekomen op of onder die grens die wij de MINIMA noemen. Wel zo'n 12.000 mensen in Haarlem , die tot die groep van eigentijdse Armen behoren. Minima bekt wat beter dan de armen, denk ik dan maar. De omstandigheden rondom de nood zijn anders,,, maar de basis,,, ik ben arm en heb behoefte aan veiligheid, bed bad en brood, en liefdevolle aandacht,, tja is niet veranderd.

Moderne diaconie is niet zomaar een gratis wifi punt zijn in de stad met oplaad punten voor mobiel en of tablet.... als is dat wel een zeer moderne ontwikkeling die ook de praktijk van de diaconie beïnvloed... hebben jullie wifi? mag ik mijn telefoon opladen? Zonder internet is er haast geen formulier of toeslag meer aan te vragen. Zeker een actuele kant ,, want wie ontkomt er nu nog aan de digitale wereld?? en dus ook de arme niet...

Maar dat is niet de moderne diaconie zoals we ons die hier op deze avond voorstellen.... De praktijk is weerbarstiger en enger...

Enger in die zin dat diaconie , armenzorg is, hulpverlening is vanuit een Christelijke

overtuiging... en wellicht de belangrijkste zuil om maar even in Islamitische termen te spreken om concreet handen en voeten te geven aan ons geloof.

Dit niet zozeer omdat we louter denken dat het God behaagt dat wij deze werken doen, maar omdat het ons iets goeds brengt... Dat wij ons aan die ervaringen die we op doen kunnen ontwikkelen en onze zingeving kunnen verdiepen en verbreden samen met anderen. Die behoefte aan zin en aan gemeenschap is vrij actueel, echter niet meer vanzelfsprekend binnen de kerk, binnen de diaconie.

Lang geleden was het vanzelfsprekend,, de kerk verzorgde de armen. Deed aan onderwijs en ziekenzorg. Daarna nam de staat dit over en kozen kerken diaconale doelen , ver weg ,, oost Europa , Afrika of dichterbij de voedselbank. Er ontstonden massaal centraal georganiseerde inloophuizen en diaconale centra zoals Stem in de Stad. In praktisch theologen land en binnen de kerken droomde men van het beeld de Kerk Als Herberg. Vaak in oecumenisch verband opgericht en heel vaak los gekoppeld van de kerken... De diaconie wordt uit besteed....

Hier in Haarlem ondersteunen praktisch alle kerken het werk van Stem in de Stad en verwijzen "hulpvragers" door,, of ze verwijzen naar de PKN Centrale Diaconie die veel ondersteuning biedt. Er wordt voor deze plekken op zondag gecollecteerd,,, en ook andere kerkelijke fondsen bieden zich aan. Of heel praktisch voor de praktijk van de moderne diaconie wordt er op zo een grote schaal koffie ingezameld dat Stem in de Stad in de al deze 25 jaar nog nooit 1 pak koffie heeft hoeven te kopen. Dit kan wie weet nog moderner met Senseopads enzo maar of wij daar bij Stem al klaar voor zijn weet ik niet. George Clooney heeft in ieder geval nog geen reclame opname bij ons gemaakt voor een heerlijke Nespresso en een ontmoeting met een verwarde vrouw.....

Maar wat ik zeggen wil. De diaconie wordt vaak, te vaak uitbesteed..

Minder tastbaar in de eigen kerk,, Terwijl het in het Evangelie bijna op elke bladzijde over de armen gaat. En hoe kan je nu het Evangelie verstaan waar het op elke bladzijde over de arme gaat als je die arme niet kent of ontmoet hebt.

En je merkt , je ziet in kerken,, of in kerk gemeenschappen , ook in deze stad Haarlem , waar de arme zichtbaar aanwezig is en waar mensen tastbare concrete werken van barmhartigheid kunnen verrichten dat daar groei is. Aanwas is..

De afgelopen week sprak ik 3 mensen die zich bij Stem in de Stad aanmelden om vrijwilligers werk te doen....Hoeveel nieuwe parochianen of gemeente leden hebben zich deze week bij de Kerk gemeld??

De praktijk , of de praktische kant van de diaconie kan volgens mij niet langer zonder de missionaire kant ervan worden gezien.. Alleen geloof op zondag is zinloos, het moet een vertaalslag geven naar de praktijk van alle dag en daar kan de diaconie bij helpen. De diaconie is niet "alleen" maar armenzorg. De diaconie is ook "stille" verkondiging. Zonder onze boodschap over de Liefde van God en zijn voor ons enige gestorven Zoon Jezus Christus en zijn verrijzenis, verarmd de diaconie tot dienstverlening. Dat kan,,, en dat mag en die dienstverlening kan prachtig zijn en mooi maar zij is dan geen diaconie meer.

Die 3 mensen die zich vorige week aan melden zijn niet direct Kerkelijk maar wel vaak zinzoekers,,, De mens blijft opzoek naar zin ,ervaring, gemeenschap en betekenis.

Hoe verwelkom je die...

Hoe geef je plaats aan anders denkenden zonder de Christelijk identiteit, zonder de kern van de diaconie op te geven of te verzwijgen. Hoe wees je open en toegankelijk maar weet je alsnog mensen te boeien en te binden en hopelijk ook te inspireren om iets van dat Grote Boek , iets van dat Grote Verhaal, iets van die man uit Nazareth mee te krijgen..

Deze zoektocht is deel van de praktijk van de moderne diaconie.

Stem in de Stad bijvoorbeeld rust op de schouders van traditionele kerk vrijwilligers...

en of rand kerkelijken of kerkverlaters die bij ons hun zin zoeken en zochten

Maar nu langzaam , en zeker ook door de ontkerkelijking , steeds meer een buiten kerkelijk publiek. Een publiek die je niet gelijk wil kerstenen maar wel wat van de kern van je identiteit mee wil geven, iets van de warmte van de liefde van God wil laten ervaren.

En tja hoeveel water doe je bij de wijn... Bid je bij een gemeenschappelijke maaltijd met vrijwilligers voor het eten of niet, vertel je iets over hoe God ons tot inspiratie is en wanneer je samenkomt of de wekelijkse gebedsmomenten je website of niet.. Naast Stem in de Stad zullen veel diaconale centra zich daarmee bezig houden... hoe verhoud je je... hoe positioneer je je....

En dat is voor mij ook de vraag... vandaag...

We weten en geloven in het belang God te dienen in onze naaste en bij uitstek in de mens in nood.

We weten dat de zin zoekende mens gemeenschap nodig heeft om zich te verdiepen...

We weten dat onze boodschap en overtuiging soms moeilijk verkondig baar is hoe gaan we daar mee om..

We weten dat mensen een doorleefde ervaring nodig hebben om tot inzicht in zichzelf of tot God te komen.

We weten dat de armen er altijd zullen zijn,,, en ons altijd nodig zullen hebben..

en we weten dat onze kerk de ontmoeting met de armen concreet nodig heeft om haar zin en nut praktisch zichtbaar te maken in de omgeving waarin zij zich bevindt..

Moderne diaconie is naar mijn gevoel gedecentraliseerde diaconie... samen in de wijk , met andere kerken en geloofsstromingen de mouwen op stropen om samen te zeggen deze nood pakken wij aan.... om dan alle mensen van goede wil toe te laten zonder onze overtuiging op te dringen maar wel door die zichtbaar aanwezig te maken zodat de ander die ontdekken kan....
wanneer hij/zij zich daar open voor wil stellen...

Dit vraagt van de Kerken om nu eens echt,,, Oecumenisch te zijn,,, om eens echt van ons allemaal te zijn.

Om samen onze denominatie, Katholiek , Protestants, Evangelisch, Apostolisch, Luthers en noem maar op, achter ons te laten wanneer het gaat over het Dienstwerk waar Christus centraal staat in onze Kwetsbare naaste. Waar er samen geleerd en ontdekt kan worden hoe we die naaste het beste liefkunnen hebben als ons zelf.

Een praktisch voorbeeld is bij voorbeeld de Buurtkeuken van de Antoniusgemeenschap, Sint Antonius Kookt waar om de week een 3 gangen diner wordt aangeboden aan met name oudere , eenzame en geïsoleerde mensen. Toen wij vrijwilligers en bezoekers moesten werven voor dit project hebben we er heel bewust voor gekozen om dat samen met de St. Joseph parochie te doen, een kerk zo'n 300 meter hier vandaan. En nu moet u weten dat de relatie St. Joseph Parochie en de Groenmarkt kerk jaren lang water en vuur is geweest. Een wat rebelse gemeenschap hier en een wat conservatievere gemeenschap daar. De spanning was een aantal jaren geleden dusdanig dat wanneer de pastores van deze kerken elkaar tegen kwamen op straat ze allebei direct een andere kant van weg namen opdat ze elkaar maar niet hoefden te begroeten. En deze spanning sijpelde door tot parochianen. We werden deels voor gek verklaard toen we hierin de samenwerking zochten. Echter in de samenwerking stond nog het verleden of de verschillende manieren van geloof beleven centraal maar de kwetsbare mens, in dit geval de eenzame oudere en geïsoleerde mens.

En wat gebeurde er , in het samen optrekken en samen werken bleken de verschillen niet meer zo groot, of van minder belang. Eenzame ouderen uit de achterban van beide parochies eten nu samen. Vrijwilligers uit beide parochies werken nu samen, bidden samen. Van verdeeldheid naar verbinding , dankzij de kwetsbare mens centraal. Dankzij de diaconie.

Toen wij merkten binnen Antonius dat dit kon gingen we aan de slag met het opstarten van een tweede buurtkeuken in Schalkwijk. We zochten direct de verbinding met de Protestantse kerk , de Evangelische kerk en de Katholieke kerk om samen een hele concrete activiteit, de buurtkeuken op te zetten ergens in deze wijk.

3 partijen, 3 “totaal” verschillende kerken als het gaat om beleving en structuur. Maar ook hier overwint de diaconie het van het dogma en maakt de Arme , Samen mogelijk. En worden we als Samen Kerk, hoe kleinschalig dan ook positief zichtbaar in Schalkwijk ten diensten van.

We zien het ook bij Stem in de Stad, en zelfs landelijk in het Schuldhulpmaatjes project waar ook verschillende kerken samen de handen in een hebben gesloten samen praktisch eigentijdse diaconale problemen aan te pakken.

En is dat nu allemaal zo belangrijk?

Ik denk van wel, ik denk dan aan twee buitenkerkelijke vrijwilligers van Antonius kookt. Twee mensen die beide aangaven niet zoveel met de Kerk te maken te hebben of te willen hebben mede omdat ze simpel weg al die verschillen niet snaptten of waarom de een nu beter zou zijn dan de ander. Beide deelden na een tijdje mee draaien , ik wist niet dat je ook zo samen kerk kon zijn, nu wil ik er wel meer van weten. Vertel me eens iets meer over God en Jezus ik ben wel nieuwsgierig. Niet dat deze twee mensen nu staan te trappelen om gedoopt te worden maar wel om zich te verdiepen en leren aan

Ik moet ook denken aan mijn eigen ervaring in Kenia waar ik mij in 2008 heb laten dopen.

Opgegroeid in een dorpje op de Veluwe met wie weet wel 10 verschillende kerken of meer.

Waar het not done was om met mensen van een andere kerk om te gaan en waar wij als niet gelovigen haast ten prooi vielen aan de bekeer drift van alle stromingen al daar.

Ondanks mijn grote interesse in Godsdienst en geloof maakte onder andere deze ervaring van verdeeldheid tussen de religies en juist ook tussen de christelijke stromingen mijn weerstand zo groot dat het mij ervan weerhield om mij te verdiepen.

Deze beleving veranderde toen ik in Kenia bij het van oorsprong katholieke maar zeer oecumenische St. Martin ging werken. Net als Stem in de Stad een organisatie met veel verschillende activiteiten maar dan net iets groter met 100 betaalde lokale krachten en 1200 lokale vrijwilligers. in een gebied ten grote van provincie Utrecht. Een organisatie die gelooft in de kracht van de gemeenschap zolang de gemeenschap maar leert te delen en samen te werken. Voor de concrete diaconie, bijvoorbeeld gehandicapten zorg werd dan ook nauwelijks geld van buiten geworven maar steeds lokaal gemobiliseerd en dit kon omdat op elke plek, in elke dorp of stadje alle kerken samen met hun achterban werden gemobiliseerd rondom een nood in hun lokaliteit .

En onder de stafleden en onder de vrijwilligers waren alle denominaties vertegenwoordigd geen één uitgesloten en ook onze Moslimbroeders werkten mee.

Hoewel dit proces zeker niet vanzelf ging zag je weldegelijk dat door de kwetsbare mens centraal te stellen de muren van verdeeldheid werden afgebroken en er bruggen werden gebouwd om elkaar ergens halverwege in het dienstwerk te ontmoeten. Zo kan samen kerk zijn, samen diaconaal zijn dus ook...

Zo kan het rijke noorden leren van het arme zuiden, zo kan die "rijke bloemendaler" leren van die eenzame oudere bij hem in de buurt, zo kan de helper leren van de

geholpene en worden de rollen omgekeerd. Zo voelen we dat we met zijn allen in het spel zitten en samen een vreedzame wereld kunnen scheppen of verwoesten.

Wanneer mij dan gevraagd wordt wat is moderne diaconie dan denk ik dat.

We moeten samen,,, welke denominatie dan ook ,, we moeten samen..

We voelen en we weten de diaconie niet kan zonder de boodschap van de kerk en de kerk niet langer kan zonder de boodschap en ervaring van de diaconie.

We hebben die arme mens nodig om elkaar te ontmoeten, om bruggen te slaan en muren te doorbreken...

Zet nu eens eindelijk die uitgekozen kwetsbare mens centraal, ,bij jou in de buurt , en laat samen zien er wat dan kan gebeuren...

Ten behoeve van onze naaste, ten behoeve van ons zelf, ten behoeve van een nieuwe eigentijdse kerk.

Deze opdracht voelen, deze bitternoodzaak voelen is voor mij de huidige praktijk van de moderne diaconie.

Een diaconie die niet langer Van de Kerken is maar Met de Kerken is.